

SENTÈNCIA 01-99 DE 7 DE GENER DE 1999

Ponent: M.I. Sra. Marie CONTE

ANTECEDENTS DE FET

I. RESULTANT: Que el Tribunal de Corts va dictar sentència en data 28 d'abril de 1998 amb la següent part dispositiva: "FALLEM: que hem de condemnar i condemnem a l'acusat Pompeu Josep N.B. com a responsable penalment en el concepte d'autor d'un delictes major d'homicidi, amb la concurrència de les circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal agreujant de traïdoria i atenuant analògica d'actuar a causa de l'arravatament i l'obcecació, i d'un delictes major d'ús de droga tòxica, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de QUINZE ANYS DE PRESÓ FERMA i PRIVACIÓ DELS DRETS DE LA PÀTRIA POTESTAT, així com al pagament de les despeses processals causades. Quan esdevingui ferma la present sentència, serà d'aplicació el Decret d'Indult dels Excms. Srs. Coprínceps de 15 de setembre de 1997. En concepte de responsabilitat civil condemnem Pompeu Josep N.B. a pagar a la Sra. Guadalupe V.M. la quantitat de 4.000.000.- pta., al Sr. Jaume C.G. la quantitat de 3.000.000.- pta. i als nens Pompeu Josep N.B. i Ariadna N.C. la quantitat de 5.000.000.- pta. a cada un d'ells".

II. RESULTANT: que contra la citada sentència interposa recurs de Suplicació Pompeu Josep N.B. mitjançant el seu advocat defensor Manuel PUJADAS DOMINGO, el qual fonamenta el seu escrit en els següents motius de Suplicació:

- Per no contenir la sentència recorreguda la narració precisa dels fets que es consideren provats (art. 3.4 del Decret de 13-7-90).

- Per error en l'apreciació de la prova (art. 3.5 del mateix Decret).

- Per violació del dret a la presumpció d'innocència (art. 3.5).

- Per infringir la sentència una norma penal substantiva (art. 3.7).

Exposa a títol preliminar que l'objecte del seu recurs és posar en evidència que la normal conducta de Pompeu Josep N.B. va veure's alterada per una marcada disminució de les seves facultats volitives i cognoscitives que el portaren a voler acabar amb la vida de la seva esposa i la seva pròpia perquè no podia suportar viure sense ella, i que aquesta circumstància atenuant de la seva responsabilitat penal justifica una atenuació de la pena pronunciada de 15 anys.

Enumera una sèrie de fets, que considera provats i que el Tribunal de Corts no ha tingut en compte:

- la parella no es beneficiava d'un nivell de vida elevat, Pompeu Josep N.B. havia continuat a exercir la seva professió amb un salari modest.

- la cobdícia és considerada per la sentència recorreguda com el mòbil del crim, mentre que la sogra i l'esposa del processat li havien proposat de subvenir a les seves necessitats financeres.

- l'esposa no havia patit mai violències físiques per part de Pompeu Josep N.B.

- les discussions en vista d'una separació no eren calculades a les qüestions econòmiques i el processat havia dit la seva intenció de renunciar a tot.

- abans dels fets, la parella havia discutit, a la cuina, el problema de la separació excloent qüestions d'ordre financer.

- l'arma estava provista de 2 cartutxos, un dels quals estava destinat a ell mateix.

- la seva intenció de suïcidar-se després dels fets en ressurt del camí del rec del Solà que va agafar aquella nit, sota la pluja i d'on es va tirar, patint greus ferides.

- el Dr. CABEZA, psiquiatra, ha exclòs, sense fonament mèdic i científic, l'existència d'un trastorn mental transitori que retenen els Drs. R.P. i R..

- el Tribunal de Corts no ha retingut el caràcter intencional i doncs la intenció de suïcidar-se de la caiguda feta per Pompeu Josep N.B., a plom i d'una altura important.

- Finalment que la sentència recorreguda no ha tingut en compte la sinceritat de la que va fer prova el processat en el curs del procediment i el sincer penediment que va mostrar.

Estima que el Tribunal de Corts no ha avaluat segons els mateixos criteris les proves de càrrec i la de descàrrec, anant fins a invertir, en detriment de la defensa,, la càrrega de la prova, i a infringir el principi "in dubio pro reo".

A aquest respecte avança els arguments següents:

- el Tribunal reconeix ple valor provatori a les declaracions de la sogra del processat, a l'expertisa del Dr. CABEZA, qualifica de constatacions les especulacions dels policies, opta pel mòbil de la cobdícia i admet com a provat el risc d'agressió sexual fonamentant-se sobre les declaracions, desprovista de fiabilitat, d'una cosina de la víctima.

- pel contrari refuta les conclusions dels Drs. R.P. i R., perits de la defensa, i les declaracions del processat, fent així una apreciació de proves contraries a la presumpció d'innocència.

No contesta la qualificació dels fets d'homicidi voluntari, ni el d'ús de droga tòxica, però proposa que sigui retinguda la circumstància agreujant de traïdoria de manera incompleta, així com a nivell de la responsabilitat penal, l'eximent incompleta de trastorn mental transitori, més que el simple atenuant analògic de l'arravatament i l'obcecació.

- pel que fa a la qualificació dels fets, posa de relleu que la traïdoria suposa l'element subjectiu residint en la intenció de assegurar-se el resultat. Ara bé el metge Forense ha estimat que el tir dirigit vers la víctima podia sigui causar-li la mort sigui ferir-la greument. Així el tir lateral efectuat permet descartar la circumstància de traïdoria completa.

- Pel que respecta el grau de responsabilitat penal del processat, observa que la única expertisa realitzada sobre bases científiques, a saber la produïda per la defensa, conclou a una distorsió de la realitat, amb marcada limitació del control volitiu dels seus actes. presentada pel recurrent al moment dels fets, amb primera i ferma autodecisió destructiva dels membres de la parella. Reprotxa al Tribunal d'haver descartat les conclusions d'aquests experts, per retenir aquelles del Dr. CABEZA oposant a la prova pericial de la defensa les declaracions de la sogra del processat, el dubte que hauria d'aprofitar

al processat, en quant a la seva intenció de posar fi als seus dies, les declaracions subjectes a interpretacions fetes per aquell davant el Batlle instructor segons les quals "era plenament conscient dels seus actes".

En conclusió fa referència a la jurisprudència d'aquesta Sala Penal i a penes pronunciades en causes similars per sol·licitar la reducció a 8 anys de presó ferma sense imposició de l'accessòria de pèrdua de la pàtria potestat de la pena imposada a Pompeu Josep N.B.

III. RESULTANT: que contra l'esmentada sentència també interposa recurs de Suplicació el lletrat Jesús JIMÉNEZ NAUDI, advocat de Jaume C.G. i Guadalupe V.M., pares de Sílvia C.V., el qual al·lega com a motius del recurs l'error en l'apreciació de la prova i la infracció per interpretació errònia d'una norma penal substantiva.

En sosteniment del seu primer motiu exposa:

- que la sentència ha retingut la existència de l'atenuant analògica de l'art. 23 d'actuar amb arravatament o obcecació, de la qual no se'n fa ressò el dictamen de l'expert psicològic judicial, sense fer a més distinció entre aquests dos estats que no poden ser assimilats l'un a l'altre, el primer aplicant-se a un estat emocional, el segon a un estat passional. Ara bé l'existència d'un estat d'arravatament no pot ser retingut com a causa d'atenuació de la responsabilitat penal, que si aquell troba el seu origen en motius bastant ++ i forts. Aquest no és el cas de la manifestació, per part de l'esposa, de la seva voluntat de separació, en absència de tota disputa o discussió violenta prèvia entre l'agressor i la víctima. A més aquest estat d'arravatament no és compatible amb la forma d'operar del processat, freda i calculada que descriu el Tribunal de Corts en la seva sentència.

Posa de relleu en sosteniment del segon motiu de recurs que el Tribunal de Corts, retenint la circumstància agreujant de traïdoria, va refusar la qualificació d'assassinat al considerar que el crim previst per l'article 181 del Codi Penal requereix per ser constituït, la concurrència de dos agreujants. Estima que el terme "algunes" pot ser interpretat com "qualsevol" o de "una o varies", per analogia amb la legislació penal dels països veïns. Sol·licita en conseqüència que Pompeu Josep N.B. sigui declarat culpable d'assassinat, sense l'existència de qualsevol atenuant i condemnat a la pena de 18 anys de presó ferma, així com la privació de la pàtria potestat i l'expulsió del Principat.

Finalment s'oposa al recurs formulat pel processat, desenvolupant i demostra punt per punt que el Tribunal de Corts, pel que concerneix concretament al nivell de vida de la parella, els mòbils possibles de l'agressió, les circumstàncies d'aquesta, l'absència de prova de la intenció de suïcidar-se del processat, es va fonamentar sobre elements de prova objectius, que la sentència a més va analitzar les expertises dels Drs. R.P. i R. i exposa les raons del refús de les seves conclusions.

Objecta que el recurrent no precisa en que ha estat invertida la càrrega de la prova i que concretament no existeix en quant a la culpabilitat de Pompeu Josep N.B. cap dubte susceptible de beneficiar-lo.

Estima que la circumstància de traïdoria esta realment constituïda i recorda que ha estat retingut contra l'interessat un segon delictes punible de 3 anys de presó, i que així la pena de 15 anys pronunciada és relativament clement.

Insisteix finalment sobre la necessitat d'imposar la pena de privació de la pàtria potestat.

IV. RESULTANT: que el Ministeri Fiscal s'oposa al recurs presentat per Pompeu Josep N.B. i demana la confirmació de la sentència desenvolupant els següents arguments:

- la sentència desenvolupa de manera completa i precisa els fets considerats com a provats després d'haver valorat els diferents elements de prova i rebutja de bon dret les expertises dels Drs. R.P. i R. designats per la defensa, posant de relleu que es fonamenten sobre elements del sumari parcel·laris i triats i particularment sobre una voluntat suïcida de l'agressor que no està establerta per cap prova.

- està establert que la parella gaudia d'un nivell de vida elevat que no podia proporcionar-ho els revinguts de Pompeu Josep N.B., i se'n pot deduir que el mòbil de l'homicidi no era d'ordre passional, en la mesura en que el processat exigia la donació de tots els béns de que disposava la parella, i va decidir matar-la en el moment en que ella li va dir que refusava donar-li el xalet i els dos vehicles.

- el recurrent fa una confusió entre la inversió de la càrrega de la prova i el principi de lliure valoració de la prova que governa el procés penal.

FONAMENTS DE DRET

I. CONSIDERANT: sobre els tres primers motius del recurs formulat per Pompeu Josep N.B., que el primer resultant de la sentència recorreguda conté una relació precisa i completa dels fets considerats com a provats pel Tribunal de Corts, que en ressurt amb evidència, a l'examen de les peces del sumari d'enquesta i d'instrucció, dels testimoniatges recollits, de les mesures tècniques realitzades i de les declaracions fetes tant pel processat com pels testimonis en el curs de la vista oral, que el Tribunal de Corts s'ha fonamentat sobre elements de prova objectius, tals com aquells relatius a la situació material de la parella i a les circumstàncies de l'agressió de la que fou víctima Sílvia C.V., i va descartar, en part al menys, testimonis el valor provatori dels quals podia estar subjecte a dubte per raó del grau de subjectivitat completament comprensible manifestada pels seus autors, tals com la filla o la mare de la víctima, mentre que les declaracions d'aquestes darreres constituïen elements de càrrega totalment desfavorables al processat. Per contra el Tribunal de Corts analitza les proves retingudes i exposa, en la seva sentència abundantment motivada, els motius de l'apreciació que en fa. Així la intenció d'atemptar contra la seva pròpia vida manifestada per Pompeu Josep N.B. durant tot el curs del procediment no ha estat considerada com a establerta per raons ben precises, desenvolupades en la sentència i que no permeten aïllar la simple afirmació del detingut que no podria, ella, constituir una prova suficient, en absència d'elements objectius i incontestables tendents a corroborar-ho. El Tribunal de Corts respecte a això no ha invertit la càrrega de la prova, però ha analitzat els elements de prova que li estaven sotmesos.

En resum, convé recordar que l'aplicació del principi "in dubio pro reo" està limitat a l'apreciació de la culpabilitat que no està contestada, a l'exclusió de les causes d'exoneració, de limitació de la responsabilitat penal o dels fets justificatius. Pel que respecta al mòbil, el Tribunal de Corts, contràriament al que indica Pompeu Josep N.B. en el seu escrit de recurs, no ha retingut com a únic mòbil del crim aquell de la cobdícia, poc compatible amb la circumstància atenuant de l'arravatament i l'obcecació, però ha rellevat que la possible pèrdua del tren de vida confortable del que ell es beneficiava, amplificava el trauma degut a la separació, que havia induït la violència del processat.

Finalment el Tribunal de Corts, en la seva apreciació dels exàmens psiquiàtrics, judicial i el de la defensa, no es limita a rebutjar totalment les conclusions dels Drs. R.P. i R. en la mesura en que observa que les constatacions mèdiques efectuades pels tres participes convergeixen en quant a l'absència de patologia mental, per dirigir sobre l'existència d'un estat de trastorn mental transitori que no reté el Dr. CABEZA. La sentència fa una anàlisi completa i perfectament motivada de les circumstàncies exògenes que podien o no, en absència de trauma d'ordre psiquiàtric, generar aquell estat.

Per tant els tres primers motius del recurs de Pompeu Josep N.B. relatius a la relació i anàlisi dels fets provats no poden prosperar.

II. CONSIDERANT: en relació a la qualificació jurídica dels fets, que als termes de l'article 181 del Codi Penal "comet assassinat el qui mata una persona concorrent algunes de les circumstàncies següents", que el terme "algunes" utilitzat en plural significa que són requerides al menys dos de les circumstàncies enumerades per aquell text per que el delictes major d'assassinat sigui constituït, que el principi d'interpretació estricte de la Llei penal prohibeix amb evidència de qualificar d'assassinat l'homicidi acompanyat d'una sola d'aquestes circumstàncies.

D'altra part està establert per la jurisprudència que la "traïdoria" consisteix, per l'autor en l'assegurament del crim, en circumstàncies d'inddefensió per la víctima, caracteritzant-se la circumstància per un element objectiu, consistent en la utilització de mitjans, maneres o instruments d'execució buscats per l'agressor o aprofitats per aquest per assegurar la perpetració del crim en circumstàncies que la víctima no pot defensar-se. Aquestes condicions estan reunides en el present cas des del moment en que la sentència descriu d'una part la situació de la víctima al moment dels fets, caracteritzant la imprevisió de l'atac per part de Pompeu Josep N.B. doncs ella li donava l'esquena, d'altra part la voluntat de l'agressor d'assegurar de manera certa l'execució de l'homicidi, caracteritzat per la naturalesa de l'arma i la munició utilitzada, que compte tingut de la posició de la víctima i del seu estat de sorpresa no li quedava cap possibilitat de sobreviure. Doncs és a bon dret que el Tribunal de Corts ha retingut envers el processat la circumstància agreujant de traïdoria, constituïda penalment.

III. CONSIDERANT: en relació a la circumstància modificativa de la responsabilitat penal, que el processat demana que sigui retinguda una exclusió parcial de la responsabilitat penal per concurrència de l'eximent incompleta de trastorn mental transitori.

Ara bé com posa de relleu a just títol la sentència recorreguda, les conclusions dels tres experts, el Dr. CABEZA nomenat pel Tribunal i els Drs. R.P. i R., nomenats a instància de la defensa, es posen d'acord sobre l'absència de traumes psíquics o neuro-psíquics de natura patològica o de trastorn de la seva personalitat de base, present en el processat que no estava totalment privat al moment dels fets de les seves facultats "intel·lectives i cognitives". El Tribunal de Corts de tota manera va refutar les conclusions dels experts de la defensa, en el que elles retenen, per part del processat "una distorsió de la realitat amb marcada limitació del control volitiu dels seus actes", fonamentant-se en els termes d'una anàlisi precisa sobre l'absència de prova d'una voluntat suïcida, el modus operandi, l'actitud i les declaracions de Pompeu Josep N.B. després de la seva interpel·lació, que va relatar fa forma completa i coherent el desenvolupament dels fets i el seu origen, que no permeten posar en evidència l'existència, al moment dels fets d'un trastorn mental que fos incomplet.

L'argument , citat pel recurrent que la circumstància de trastorn mental transitori incomplet hagi estat proposat per l'expert Dr. CABEZA i retingut pel Tribunal de Corts en un assumpte similar (causa c/ J.C. FLORES CACHAFEIRO) no pot ser considerat vàlid en la mesura en que la constatació d'un estat mental com aquell no reposa pas sobre la reunió únicament de circumstàncies objectives, sinó abans que tot sobre l'examen de la personalitat mateixa de l'individu en qüestió. Al principi, en el quadre de l'assumpte citat, el trauma mental transitori no fou retingut sols a títol de circumstància atenuant de l'art. 23 del CP, amb els mateixos efectes a nivell de la sanció, a saber la disminució de 3 anys de la pena encorreguda, que l'atenuant analògica d'actuar a causa de l'arravatament i l'obcecació de la que va beneficiar-se Pompeu Josep N.B., en el present cas, fonamentat sobre la pertorbació emocional intensa que va poder suscitar-se en ell, com per tot ser humà exempt de patologia mental, la desintegració de la seva parella, de la seva llar sumat a la possible modificació de les seves condicions de vida.

IV. CONSIDERANT: en relació a la pena pronunciada, està totalment justificada compte tingut de la gravetat

extrema de l'acte delictuós, de les circumstàncies de la seva comissió i de la personalitat del seu autor. Que d'altra part la pena accessòria de privació dels drets de la pàtria potestat s'imposa al cas, en la mesura en que els joves fills de la parella, que van assistir a l'homicidi de la seva mare per part del seu pare, que no va evitar la seva presència en el lloc del drama, no podrien ser forçats a tenir amb aquell relacions susceptibles d'agreujar el trauma patit.

Que finalment i contràriament a allò que sostenen Jaume C.G. i Guadalupe V.M., pares de la víctima, la pena d'expulsió definitiva del Principat no és oportuna en aquest cas, el processat hi residia sense interrupció amb la seva família pròxima des de fa 18 anys.

V. CONSIDERANT: En aquestes condicions la Sentència recorreguda ha de ser confirmada en la seva totalitat.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1. Desestimar els recursos de Suplicació interposats per Pompeu Josep N.B. Josep N.B., i per Jaume C.G. i Guadalupe V.M.

2. Confirmar íntegrament la sentència dictada pel Tribunal de Corts en data 28 d'abril de 1998 en la causa núm. 156-1/97.

3. Condemnar els recurrents al pagament proporcional de les costes processals.

4. Acordar el benefici del Decret d'Indult dels Excms. Srs. Coprínceps de 15 de setembre de 1997.

5.- Retornar la Causa al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.